

Förordning om EU:s miljömärkningssystem Blomman

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

2008-09-09

Dokumentbeteckning

KOM (2008) 401 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om ett miljömärkesprogram för gemenskapen

Sammanfattning

Som en del av ett samlat paket och en handlingsplan med åtgärder för en hållbar konsumtion och produktion samt en hållbar näringspolitik, presenterade kommissionen den 16 juli 2008 ett förslag till reviderad förordning för EU:s miljömärke Blomman. Ambitionen är att genom modifieringar och förenklingar anpassa systemet för att bättre överensstämma med kommissionens andra åtgärder för hållbar konsumtion och produktion och intressera fler företag och konsumenter för märkningen. Det föreslås bl.a. ske genom en snabbare process för kriterieutveckling, mer användarvänliga kriteriedokument, en förenkling av ansöknings- och kontrollprocessen samt minskade kostnader för företagen genom borttagande av årsavgift. Fler intressenter ska ges möjlighet att utveckla kriterier och omfattningen av märkningen ska utvidgas till att möjliggöra märkning på vissa livsmedel.

Regeringens preliminära ståndpunkt är att ett mer effektivt system för miljömärkning på EU-nivå är önskvärt. Ett EU-gemensamt miljömärkningssystem är ett viktigt verktyg för att underlätta för konsumenter att välja miljöanpassade alternativ och stimulera företag till att utveckla miljöanpassade varor för hela den europeiska marknaden. Regeringen ser positivt på ambitionerna att närmare koppla miljömärkningen till andra verktyg på europeisk nivå inom ramen för hållbar konsumtion och produktion, t.ex. miljöanpassad offentlig upphandling och eko-design. Samtidigt som regeringen önskar en stark märkning på europeisk nivå är det viktigt att bevaka att nationella miljömärkningar såsom Svanen också kan

fortsätta att utvecklas. Förslaget att EU-Blomman även ska omfatta bearbetade livsmedelsprodukter samt fiske- och vattenbruksprodukter riskerar att förvirra snarare än att underlätta för konsumenterna att göra miljöanpassade val. På livsmedelsområdet finns redan ett befintligt EU-gemensamt märkningssystem och på fiskeområdet är regler under utarbetande.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

EU:s miljömärkningssystem Blomman inrättades 1992 och reviderades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1980/2000 av den 17 juli 2000 om ett reviderat gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke (EGT L 237, 21.9.2000, s. 1, Celex 32000R1980).

Blomman-kriterier finns för 26 produkter, bl.a. textilier, färger, rengöringsprodukter och turistanläggningar. Det totala antalet licenser inom EU är drygt 600 stycken, varav 21 i Sverige (juni 2008). Flest licenser finns i Italien, Frankrike och Danmark. Både EU-Blomman och det nordiska miljömärket Svanen administreras i Sverige av SIS Miljömärkning AB, som av regeringen utsetts till behörigt organ enligt EU-förordningen. Konsumentverket har getts föreskriftsrätt i fråga om vilka kriterier som i enlighet med kommissionens beslut ska vara uppfyllda för att en produkt ska få märkas med EU:s miljömärke.

Förslaget till reviderad förordning för EU:s frivilliga miljömärkningssystem Blomman är ett av flera initiativ inom ramen för det paket med åtgärder för en hållbar konsumtion och produktion, som kommissionen presenterade den 16 juli 2008, bl.a. en handlingsplan för hållbar konsumtion och produktion och hållbar näringspolitik..

Processen med en utvärdering av miljömärkningssystemet inleddes redan 2002 och har bl.a. inkluderat en oberoende utvärderingsrapport (Evaluation of EMAS and Eco-label for their Revision, den s.k. EVER-rapporten, december 2005), diskussioner inom den europeiska miljömärkningsnämnden samt en Internetkonsultation. De slutsatser som drogs i utvärderingsrapporten har visat att Blomman bidrar till deltagande aktörers miljöarbete både direkt och indirekt. Rapporten uppmärksammade dock en rad viktiga hinder:

- låg medvetenhet om Blomman, främst beroende på att systemet omfattar ett begränsat antal produkter, att spridningen i medlemsländerna är ojämn och att marknadsföringsinsatserna är begränsade,
- processuella och organisatoriska problem,
- kostnaderna för att delta i systemet,
- att det saknas en tydlig nytta av att använda Blomman i offentlig upphandling.

Ökad harmonisering mellan nationella märkningar och EU:s märkningssystem liksom ökad grad av integration med andra produktrelaterade instrument pekades ut som viktiga framgångsfaktorer.

De förslag som kommissionen presenterar tar sikte på att modifiera och förenkla systemet för att bättre utnyttja den potential som identifierats och för att intressera fler företag för märkningen. Det föreslås bl.a. ske genom åtgärder för att få till stånd fler märkta produkter genom en snabbare process för kriteriutveckling, mer användarvänliga kriteriedokument, förenkling av ansöknings- och kontrollprocessen samt sänkning av företagets kostnader i och med årsavgiftens slopande. Förordningen ska också utformas så att den bättre överensstämmer med andra åtgärder för hållbar konsumtion och produktion och andra märkningssystem.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget till reviderad förordning om ett frivilligt miljömärke inom EU syftar till att främja hållbar konsumtion och produktion av produkter genom att fastställa riktmärken (benchmarking) för god miljöprestanda för varor och tjänster och genom att guida konsumenterna till dessa produkter. Förslaget syftar dessutom till att göra EU:s miljömärkning Blomman till en integrerad och kraftfull del av den handlingsplan som EU-kommissionen presenterat för en hållbar konsumtion och produktion. Miljömärkningen möjliggör för privata och offentliga aktörer att enkelt välja miljöanpassade produkter och kan genom sin frivilliga karaktär gå längre i sina krav än obligatoriska produktstandarder. Den är därmed ett viktigt komplement till övriga, obligatoriska åtgärder på gemenskapsnivå såsom ekodesign och energimärkning.

Kriterierna ska vara baserade på miljöprestanda under hela livscykeln för produkter med den bästa prestandan på marknaden och ska motsvara, så vitt möjligt, 10 procent av de bästa produkterna på marknaden. Kriterierna ska vara baserade på produktens mest betydande miljöpåverkan, i synnerhet inverkan på klimatförändringen, inverkan på natur och biologisk mångfald,

energi- och resursförbrukning, avfallsgenerering, utsläpp till alla delar av miljön, föroreningar genom fysiska effekter samt användning och utsläpp av farliga ämnen.

2007/08:FPM140

De förväntade resultaten av de förändringar som föreslås är:

- en hög medvetenhet om och respekt för miljömärket i EU-27 och i hela världen,
- att det ska finnas kriterier för de varor och tjänster där miljömärket kan erbjuda mest fördelar och en hög potential för förbättring (40-50 produktgrupper senast 2015),
- att betydligt fler Blomman-märkta produkter ska finnas på marknaden (med en marknadsandel på 10 procent i produktgrupper som omfattas av märket),
- att kriteriedokumentet enkelt ska kunna användas av offentliga upphandlare,
- att EU:s miljömärke är väl harmoniserat med andra märken både globalt och nationellt samt
- att systemet ska kombinera en hög ambitionsnivå med begränsade kostnader och ansträngningar för företagen att använda.

De huvudsakliga förslagen till förändringar är:

- Registrering ersätter utvärdering och kontroll.

Företag som är intresserade av miljömärkningen ska registrera sin produkt hos något av de av medlemsstaterna utsedda behöriga organen (för svensk del SIS Miljömärkning AB). Det behöriga organet ska inom två månader kontrollera dokumentationen och, om denna är fullständig, tilldela produkten ett registreringsnummer. Därefter kan företaget miljömärka och marknadsföra produkten. Förslaget kombineras med ett system av stickprovsmässiga efterkontroller och sanktioner, som fastställs på medlemsstatsnivå. Behöriga organ ska också genomgå en inbördes utvärdering (peer evaluation) som ett sätt att garantera enhetlig tillämpning av registrerings- och kontrollsystemet.

Loggans utseende föreslås ändras – bilden av Blomman sätts inom en ram och kompletteras med orden "Good Environment Choice".

- Kostnaderna för företagens användning av miljömärket minskas.

I syfte att öka företagens intresse för märkningen och inte straffa miljömärkta produkter tas den omsättningsbaserade årsavgiften bort. Endast en mindre avgift för registrering tas ut.

- Kriterier ska kunna utvecklas av fler intressenter.

Kommissionen har huvudansvaret för kriterieutveckling, dvs. framtagande av vilka kriterier som ska gälla för respektive produktgrupp, och ska efter

konsultation med Europeiska miljömärkningsnämnden leda utarbetandet eller översynen av miljömärkningskriterierna. Men även medlemsstater, behöriga organ och andra aktörer kan ta initiativ till och leda kriterieutveckling under förutsättning att gemensamma procedurregler följs och under samordning av kommissionen. I dag är det alltid ett behörigt organ som ansvarar för kriterieutveckling. Kriterierna ska vara färre och begränsas till de som har störst miljöpåverkan. Kriterieutvecklingen ska också tydligare kopplas till andra initiativ såsom ekodesign och miljöanpassad offentlig upphandling. Redan befintliga kriterier inom ramen för nationella miljömärkningssystem kan via ett "snabbspår" upptas i den europeiska miljömärkningen.

- Viss begränsning för nationella märkningssystem.

I de fall EU-gemensamma kriterier fastställts för miljömärkning av en produktgrupp får nationella märkningssystem omfatta denna produktgrupp endast om kriterierna är minst lika strikta som de europeiska.

- Omfattningen av märkningen utvidgas.

Märkningssystemet utvidgas till att också omfatta livsmedel, samtidigt som gränsdragningen mellan systemet för miljömärkning och förordningen (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91 (EUT L 189, 20.7.2007, s. 1, Celex 32007R0834) tydliggörs. Blomman-förordningen ska endast tillämpas på bearbetade livsmedel och på fiske- och vattenbruksprodukter.

Medlemsstaterna ska även fortsättningsvis utse ett eller flera behöriga organ. Den europeiska miljömärkningsnämndens sammansättning och uppgifter föreslås i stort vara oförändrade och kommissionen ska även fortsättningsvis anta nya kriterier efter konsultation med den europeiska miljömärkningsnämnden och omröstning i föreskrivande kommitté.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Miljömärkningen är ett frivilligt system. Förslaget kan få effekter för den nordiska miljömärkningen Svanen och för andra privata miljömärkningssystem såsom Naturskyddsföreningens Bra Miljöval. För livsmedel gäller detta också KRAV:s märkning på ekologiskt producerade livsmedel. Det är oklart hur förslagen om förenklad ansöknings- och kontrollprocess och borttagande av årsavgiften förändrar konkurrenssituationen mellan märkningarna. Nationella märkningar, t.ex. Svanen, kan komma att framstå som en mer kostsam märkning än Blomman.

Förslaget ålägger medlemsstaterna att fastställa regler för påföljder vid överträdelse av förordningens bestämmelser. Förslaget ålägger även

medlemsstaterna att förse behöriga organ med vissa utrednings- och tillsynsbefogenheter, bl.a. platsinspektioner. Det kan därför förväntas att nationell lagstiftning behöver kompletteras i dessa avseenden.

2007/08:FPM140

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

EU-Blomman är ett för företagen frivilligt system. Flera av förslagen syftar till att minska företagens kostnader för märkningen.

Medlemsstaterna ska i likhet med nuvarande ordning utse ett eller flera behöriga organ och förslaget ålägger också medlemsstaterna att inrätta ett sanktionssystem för företag som inte följer förordningen. Eftersom årsavgiften för företagen föreslås tas bort och ersättas av en mindre avgift för registrering, ökar behovet av finansiering från medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen främja användningen av märket, men det är upp till medlemsstaterna och de behöriga organen att själva välja ambitionsnivå på marknadsföringsinsatserna och i hög grad också nivån på marknadsövervakningen. Synergieffekter med andra åtgärder för hållbar konsumtion och produktion kan minska kostnaderna för både företagen och medlemsstaterna, samtidigt som större miljönytta kan uppnås. Redan idag finansierar medlemsstaterna till stor del systemet.

Mer medel på EU-nivå föreslås, bl.a. för handhavande av kriterieutveckling och marknadsföringsinsatser.

Förslaget bedöms sammantaget ha mindre ekonomiska konsekvenser, vilka bedöms kunna hanteras inom befintliga ramar eller genom omprioriteringar inom utgiftsområdet respektive inom ramen för EU-budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar en revidering av förordningen om EU:s miljömärkningssystem. Ett EU-gemensamt miljömärkningssystem är ett viktigt verktyg för att underlätta för konsumenter att välja miljöanpassade alternativ och stimulera företag till att utveckla miljöanpassade varor för hela den europeiska marknaden. Regeringen ser också, i likhet med kommissionen, att potentialen i systemet inte utnyttjas fullt ut idag och att det därför finns anledning att se över systemet i syfte att öka effektiviteten och göra märkningen mer känd och spridd. Förändringar i syfte att öka effektiviteten i systemet får dock inte ske på bekostnad av märkningens trovärdighet.

Regeringen ser positivt på ambitionerna att skapa ett system av märkningar och andra instrument för hållbar konsumtion och produktion, som kan samspela med varandra och fungera som stöd för både producenter och konsumenter.

Samtidigt som regeringen önskar en stark märkning på europeisk nivå är det viktigt att bevaka att nationella miljömärkningar såsom Svanen också kan fortsätta att utvecklas. De förändringar som föreslås för Blomman, främst avseende systemet för ansökningar och kontroll samt avgiftssystemet, bör beaktas i ljuset av eventuella konsekvenser för nationella märkningssystem

Ett syfte med revideringen av förordningen om EU-Blomman är att underlätta för konsumenterna att välja miljöanpassade alternativ. Förslaget att märkningen med EU-Blomman även ska omfatta bearbetade livsmedelsprodukter samt fiske- och vattenbruksprodukter riskerar att motverka detta syfte med förordningen. På livsmedelsområdet finns redan ett befintligt märkningssystem som fungerar förhållandevis väl och på fiskeområdet är gemensamma märkningsregler under utarbetande.

Det är viktigt att förordningen beaktar att medlemsstaterna har olika system för sin marknadskontroll av användningen av miljömärket.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända. Flera behöriga organ har i diskussioner som föregått förslaget varit kritiska, främst med hänvisning till att förslaget riskerar att minska trovärdigheten i systemet. Man har vidare pekat på bristande incitament och möjligheter att marknadsföra systemet i och med borttagande av årsavgiften. Kritik har också framförts mot att förslaget inte löser grundläggande administrativa problem som komplicerar beslutsfattandet inom systemet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Ännu inte kända. Förslaget har skickats på remiss till 38 myndigheter och organisationer till den 26 september.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 175 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Den artikeln utgjorde även grunden för nuvarande förordning (EG) nr 1980/2000. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter medbeslutandeförfarande med Europaparlamentet enligt artikel 251.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Miljömärkningssystemet är frivilligt för företagen. Förslaget lägger en ram för fastställande av gemensamma miljökriterier på EU-nivå. En gemensam ordning med hög trovärdighet underlättar för konsumenter att välja miljöanpassade alternativ och stimulerar företag till att utveckla miljöanpassade varor för hela den europeiska marknaden. Förslaget ändrar inte den nuvarande situationen när det gäller den inre marknaden, vilket innebär att subsidiaritetsprincipen iakttas genom att medlemsstaterna svarar för systemets tekniska genomförande via behöriga organ. Förslaget får anses proportionerligt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandling av förslaget kommer att påbörjas i rådsarbetsgrupp i september 2008. Ordförandeskapet planerar att presentera en lägesrapport om förslaget vid miljörådsmötet i december.

4.2 Fackuttryck/termer